

vexilologie

135

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΚΑΙ ΥΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

OBSAH:

VLAJKY A ZNAKY RUSKÝCH OBLASTÍ (5. ČÁST)	2559
ZPRÁVA Z 33. VÝROČNÍ ČLENSKÉ SCHŮZE VEXILOLOGICKÉHO KLUBU	2579
NOVÉ VLAJKY	2581
Zanzibar	2581
Čečensko	2582
Sint Eustatius	2583
NOVÉ ZNAKY	2584
AGINSKÝ BURJATSKÝ AUTONOMNÍ OKRUH	2584
RŮZNÉ	2585
Patnáctiletý padesátník	2585

CONTENTS:

THE FLAGS AND ARMS OF THE REGIONS OF RUSSIA (5th PART)	2559
THE REPORT FROM AGM 33 OF THE VEXILLOLOGY CLUB	2579
NEW FLAGS	2581
Zanzibar	2581
Chechenia	2582
Sint Eustatius	2583
NEW ARMS	2584
Aghin Buriatia	2584
VARIA	2585
Pavel Fojtík is fifty	2585

vexilologie

135

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

Michail Vladimirovič RevnivceV

VLAJKY A ZNAKY RUSKÝCH OBLASTÍ (5. část)

Podle jména svého největšího města Rostova, založeného r. 862, se území mezi řekami Volhou a Okou nazývalo Rostovskou zemí nebo „Zálesím“ (země za velkým lesem z pohledu z Kyjeva). Kyjevský velkokníže sv. Vladimír Monomach přenesl r. 1093 středisko správy Rostovské země z Rostova do Suzdalu, kde vládli jeho synové, a r. 1108 založil mohutnou pevnost na řece Kljazmě – město Vladimír. Jeho syn Jurij Dolgorukij (1125-1157), první kníže suzdalský a zakladatel vladimírsko-suzdalské větve dynastie Rurikovců, pak zakládal v této oblasti další města – mezi jinými r. 1147 Moskvu, r. 1149 Uglič, r. 1152 Kostromu a Jurjev. Po dlouhém vojenském i diplomatickém snažení se podařilo knížeti Jurijovi získat kyjevský trůn a s ním spojený titul „velkoknížete kyjevského“. Jeho syn Andrej Bogoljubskij (1157-1174) přijal titul „velkoknížete vladimírského a celé Rusi“, protože nikoliv Kyjev, ale město Vladimír prohlásil střediskem staroruského státu. Za jeho vlády došlo k definitivnímu osamostatnění severovýchodní Rusi jako nového střediska staroruského státu s hlavním městem ve Vladimíru.

Začátkem 13. století začalo feudální tříštění ruských knížectví: už r. 1212 došlo k rozdělení severovýchodní Rusi na vladimírské velkoknížectví a rostovské knížectví, zatímco v r. 1218 bylo vytvořeno knížectví jaroslavské, ugličské a goroděcké. Poté, co r. 1238 porobil severovýchodní ruská knížectví mongolský chán Batu, vznikla nová knížectví: starodubské (1238), tverské (1246), moskevské (1263), suzdalské (1264), galičské (1246) a kostromské (1246). Lenním pánem ruských knížectví v severovýchodní Rusi byl vladimírský velkokníže.

V období let 1318-1328 došlo k odtržení titulu „velkokníže vladimírský“ od vlády nad samotným knížectvím, protože patřil knížatům moskevským, zatímco v samém vladimírském knížectví vládla vlastní knížata bez predikátu „velký“. Kolem moskevského knížectví totiž došlo k vytvoření ruského centralizovaného státu, když k němu byla připojována knížectví další: v letech 1302-1303 pereslavské a možajské, v letech 1341-1393 jurjevské, ugličské, vladimírské, kostromské, muromské a goroděcké a v r. 1425 rževské a nižegorodské. Za vlády Ivana III. (1462-1505) došlo připojením knížectví suzdalského, jaroslavského a rostovského, velkoknížectví tverského a feudální republiky

Novgorod v letech 1451-1485 k vytvoření ruského Moskevského státu. Titul ruských carů tvořila od doby Ivana III. formule: „Velkokníže /jméno/, vládce celé Rusi a velkokníže vladimírský a moskevský a novgorodský a tverský .. a kníže rostovský a jaroslavský a ...“.

Na rozdíl od feudálních států Evropy neměla ruská knížectví v 10. až 15. století žádné vlastní znaky či emblémy. Z našeho hlediska však zvláštní pozornosti zaslouží symbol použitý ruskými vojsky ve dvou bitvách citovaných tzv. Osobní sbírkou letopisů 16. století (1). Jde o trojúhelníkový červený praporec s úzkým světlým pruhem při žerdi, který se objevil na ilustraci Velké ledové bitvy s rytíři německého řádu na Pskovském

Obr. 1

jezeře r. 1238 (obr. 1) či v bitvě ruských vojsk s bojovníky Zlaté hordy r. 1380 na

Obr. 2

Kulikovském poli (obr. 2) – viz ilustrace na obálce. Protože ilustrace v této sbírce již značnou měrou vybledly (dobře se zachovaly jen barvy pořizované zlatem, rumělkou a sazemi – tedy zlatá, červená a černá), není možno spolehlivě stanovit původní barvu pruhu při žerdi (2). Je možné, že tato vyobrazení praporu ruských vojsk mohla inspirovat výtvarníka Valentina P. Viktorova při vytváření nové vlajky RSFSR, jak jsme o ní psali ve *Vexilologii* č. 9-10, s.67. Byla zavedena výnosem prezidia Nejvyššího sovětu RSFSR 9.1.1954 (3) a platila až do října 1991. Znovu se však vrátila v naší době na vlajkách Altajského kraje, Vladimírské, Voroněžské, Kemerovské, Kostromské a Orelské oblasti.

Teritoriální znamení srovnatelná s našimi pečetěmi se jako taková poprvé objevila na velké státní pečetě cara Ivana IV. Hrozného z r. 1577. Opis „Jaroslavská pečeť“ byl doprovázen vyobrazením ryby, zatímco pod „Rostovskou pečetí“ byl obrázek ptáka (snad orla). Za cara Alexeje Michailoviče Romanova byl r. 1672 sestaven rukopis nazvaný „*Kniga, a v něj sobranije, otkuda proischodit koreň Velikich Gosudarej i Velikich kňazej Rossijskich*“ (Kniha a v ní pojednání, odkud pocházejí kořeny velkých vládců a velkoknížat ruských)“ a známý jako Titulář z r. 1672 (4). Obsahuje vyobrazení znamení pouze těch říší, knížectví a zemí, jejichž jména byla součástí carského titulu. Mezi nimi najdeme i emblémy velkoknížectví vladimírského a knížectví jaroslavského, o nichž bude dnes mimo jiné řeč.

Na základě těchto znamení vytvořil od září 1722 do června 1723 (sic! MR) první ruský heraldik a piemontský hrabě Francisco de Santi tzv. titulární znaky pro státní znak Ruské říše. Originály Santiho obrázků se do dneška nezachovaly (patrně byly ztraceny ve 40. letech 18. století) (5), ale ještě v letech 1729-1730 se staly podkladem pro zhotovení tzv. Erbovníku praporů polního maršála hraběte von Minicha. Do něj byly zahrnuty znaky předurčené pro použití na prapory pluků rozmístěných v provinciích Ruské říše a nesoucích jména gubernií nebo provincií, ve kterých byly posádkou.

Výnosem cara Petra I. Velikého z r. 1711 bylo město Jaroslavl vyčleněno z tzv. Kostromské čtvrti (zřízené na území moskevského státu r. 1627) a zřízena jaroslavská provincie, zatímco carským výnosem z r. 1712 byly z dosavadní Kostromské a Vladimírské čtvrti (ustavena r. 1629) vytvořeny provincie vladimírská, rostovská a kostromská. Roku 1708 totiž Petr Veliký rozdělil Rusko na 8 velkých gubernií tvořených téměř 40 provinciemi – vladimírská a kostromská patřily do moskevské gubernie, zatímco jaroslavská a rostovská byly řízeny gubernátorem ze Sankt-Petěrburgu.

Při příležitosti své návštěvy v Jaroslavi r. 1777 zahájila zde Kateřina II. činnost prvního místodržitelství v Rusku, které vytvořily jaroslavská, rostovská a ugličská provincie. O rok později byly provincie vladimírská, suzdalská a jurjevská sloučeny do vladimírského místodržitelství, zatímco z kostromské a galičské provincie vzniklo kostromské místodržitelství. V r. 1796 se všechna místodržitelství začala nazývat guberniemi.

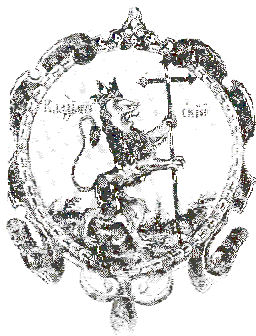
První sjezd sovětů Ivanovo-vozněsenského průmyslového okruhu přijal 12.12.1917 rezoluci, podle níž bylo třeba okamžitě vytvořit novou ivanovo-kiněševskou gubernii; pod pozměněným jménem (ivanovo-vozněsenská) vznikla 20.6.1918. Industrializace této části Ruska vedla 14.1.1929 k založení rozsáhlé Ivanovské průmyslové oblasti (IPO, 1,2 mil. km², 4,5 mil. obyvatel) se střediskem v Ivanovo-Vozněsensku, resp. Ivanovu (od r. 1932). Zahrnovala dosavadní vladimírskou, ivanovo-vozněsenskou, kostromskou a jaroslavskou gubernii.

Život však potvrdil nedokonalost vytváření takových velkých správně územních jednotek, a tak již 11.3.1936 byl tento konglomerát rozdělen na Ivanovskou a Jaroslavskou oblast. Kostromská oblast vznikla 13.8.1944 vyčleněním z dosavadní Jaroslavské oblasti, zatímco Ivanovská oblast byla 14.8.1944 rozdělena na dvě: Vladimírskou a Ivanovskou. A na tom sovětské experimenty se změnami územně správního rozdělení srdce ruské státnosti skončily. Nicméně v květnu r. 2002 přišel gubernátor Jaroslavské oblasti A.I.Lisicyn s návrhem na spojení Jaroslavské oblasti s Kostromskou, což však nenašlo pochopení ani u gubernátora, ani u obyvatel této oblasti.

Vladimírská oblast

Někteří historikové považovali vyobrazení lva za rodový znak vladimírsko-suzdalských knížat od 13. století na základě toho, že se nachází na řezbě z bílého kamene z období 1191-1197 použité na výzdobě Dmitrijevského chrámu ve městě Vladimíru, dále že lev byl vyobrazen na štítech knížecích družiníků na reliéfu z let 1230-1234, který je v Georgijevském chrámu v Jurjevu-Polském, jakož i ražen na mincích a pečetích knížectví severozápadní Rusi od 14. století. Jiní badatelé to odmítali s tím, že vyobrazení lva existovalo v ruském výtvarném umění nezávisle na emblému vladimírských knížat. Nejpodobnější erbu s vyobrazením korunovaného lva s dlouhým křížem v tlapách je řezba lva z bílého kamene v Těremnovském paláci ze 17. století v Moskvě (6).

V erbovníku z r. 1672, známém jako Tituláf, bylo publikováno vyobrazení emblému odpovídajícího titulu „velkokníže vladimírský“ v titulatuře ruských carů – (heraldicky) vlevo krácející korunovaný lev s otevřenou tlamou a vyplazeným jazykem, který drží v předních tlapách dlouhý kříž (tj. berlu zakončenou křížem); v kartuši se nachází nápis „Vladimírský“ (obr.3) (7). Také mezi prapory uloženými v moskevské Zbrojnici se vyskytuje plukovní prapor z r. 1679 s vyobrazením stojícího korunovaného lva, který drží předními tlapami kříž (8). Na praporech vladimírských pluků, které byly od r. 1712 ve Zbrojnici ušity, se vyobrazoval volně stojící lev s křížem (bez koruny) a pod jeho nohama stažená kůže zabitého „švédského lva“ (9).

Obr. 3

Poté, co Petr I. Veliký přijal r. 1721 titul imperátora, byla zhotovena Velká státní pečeť, na níž byl spodobněn dvouhlavý korunovaný orel, kolem kterého byly v kartuších umístěny znaky hlavních carství a knížectví. Kartuše nad levým křídlem byla ozdobena imperátorskou korunou a

zobrazovala vlevo hledícího stojícího lva s dlouhým křížem v předních tlapách (10).

Vycházejíc z Tituláře z r. 1672 a státních pečetí nakreslil v září 1722 Francisco de Santi poprvé v historii Ruska 24 heraldicky správných erbů, představujících carství, knížectví a země, jejichž názvy tvořily součást titulu ruských imperátorů. Mezi erby, které byly umístěny na křídla dvouhlavého orla, byly znaky velkoknížectví vladimírského, kyjevského a novgorodského, jakož i astracháňského, kazaňského a sibiřského carství (11).

V rámci moskevské gubernie byly r. 1708 vytvořeny provincie vladimírská, suzdalská a jurjevská. Je však možno s jistotou tvrdit, že ač byl ještě r. 1672 vladimírský znak obsažen v Tituláři, v samotném městě Vladimíru nebyl vůbec znám, neboť na oficiální žádost hraběte de Santiho z listopadu 1724 o potvrzení existence znaku odpověděla kancelář vladimírské provincie, že ani město Vladimír, ani vladimírská provincie žádný znak nemají; obdobné odpovědi přišly z kanceláří v Suzdal a Jurjevu-Polském (12). Mimo znaku vladimírského totiž de Santi vytvořil i znaky Suzdal a Jurjevu-Polského (název „Polský“ nemá nic společného s Polskem, ale s ruským slovem „поле“ /tj. pole/, protože v 8.-10. století se toto území nazývalo „Ополье“ /tedy lesní louka, palouk/).

V Erbovníku praporů hraběte von Minicha z r. 1729 byl znak popsán takto: *vladimírský – postaru: lev stojící na zadních nohách, na hlavě žlutá koruna a v předních tlapách stříbrný dlouhý kříž, vše na červeném poli* (13). Nehledě na to, že 8.3.1730 vládní Senát svým dekretem vojenského kolegia potvrdil znaky plukovních praporů a pečeti gubernátorů tak, jak je uvádí von Minich, ještě v r. 1751 si Heroldská kancelář stěžovala vojenskému kolegiu, že „do gubernie, provincií ani měst nebyly obrázky znaků potřebné pro zhotovení pečeti zaslány“ (14).

Z toho důvodu byly znaky vladimírského místodržitelství /vytvořeného 2.(13).3.1778/, které 16. (27.) 8.1781 schválila carevna Kateřina II., prvními oficiálními znaky v heraldickém slova smyslu. Znakem vladimírského místodržitelství (gubernie), města Vladimíru i vladimírského újezdu se stal štít s následujícím popisem: *V červeném poli lev stojící na zadních nohách, který má na hlavě železnou korunu a v pravé přední tlapě držící dlouhý stříbrný kříž* (obr. 4) (15). Ačkoliv popis nezmiňuje barvu lva, byl bezpochyby zlatý.

Je nutné také poznamenat, že přestože se v popisu znaku hovoří o červeném poli, vyobrazení tohoto znaku v knize P.P. von Vinklera je uvedeno se šikmým šrafováním, odpovídajícím purpurové barvě. Berouce v úvahu skutečnost, že heraldické vyobrazení a popis titulárního erbu vladimírského velkoknížectví ve velkém státním znaku Ruska byly spolu s ostatními titulárními erby zhotoveny v letech 1722-1723 prvním ruským heraldikem hrabětem de Santi v odborném heraldickém starofrancouzském jazyce, s nímž nebyl seznámen překladatel Boris Volkov, který přeložil francouzský termín „pourpre“ jako „красный“ (červený), protože adekvátní ruský termín tehdy ještě neexistoval (slovo „пурпурный“ se objevilo až po r. 1830), můžeme mít za to, že de Santi u vědomí svrchované role, kterou ve 12.-14. století na Rusi hrálo město Vladimír, stanovil barvu štítu jeho znaku jako purpurovou - symbol suverenity tradující se již od starého Říma.

Obrázek lva s dobráčkou, veselou tlamou připomíná vyobrazení lva na řezbě z bílého kamene z 12. století, nacházející se v Dmitrijevském chrámu ve Vladimíru, které má zvláštní, „usmívající se tvář“ (16). Je jisté možné předpokládat, že toto nejstarší vyobrazení bylo známo hraběti de Santi, známému svým obezřelým přístupem k ruské historii a tradicím, a ten je zopakoval na vladimírském znaku.

Po 75 letech bylo toto historické vyobrazení lva ve znaku vladimírské gubernie svévolně změněno vedoucím oddělení znaků Heroldského departmentu vládního Senátu Bernhardem Koehnem (1817-1886), původem berlínským Židem a od r. 1864 svobodným pánem Pruského království, který používal pseudonym Charles Lawton. Ten v letech 1855-1856 zajistil nové provedení titulárních znaků na velké státní pečeti Ruské říše. Vyobrazení lva na znaku velkoknížectví dal heraldický název „lví levhart“ (gelöwter Leopard) a upravil podobu jeho hlavy, jakož i umístění na štítu.

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 6

byl tento typ znaku gubernie publikován až r. 1880 ve sborníku "Znaky gubernií a oblastí Ruské říše", vydaném ministerstvem vnitra (19). Vyobrazení lva ve štítě a umístění stuhu

Obr. 7

svazující zlaté dubové ratolesti, uvedená v knize P.P. von Vinklera (obr. 6) (20), se přitom odlišovala od podoby otištěné ve sborníku (obr. 7), které je třeba s ohledem na jeho oficiální charakter považovat za správné (21). Oddělení znaků také v srpnu 1859 vytvořilo návrhy znaků újezdních měst vladimírské gubernie s jejím znakem ve volné části štítu a novými honosnými kusy (městskými hradebními korunami a věnci zlatých klasů, převázaných červenou stuhou) (22). Oficiálně nebyly tyto znaky schváleny, ale ve smyslu carského dekretu z r. 1857 o používání znaků k výzdobě se široce používaly až do říjnové revoluce 1917.

Obdobný znak, doplněný imperátorskou korunou, se stal znakem vladimírské gubernie. Poprvé byl tento typ znaku gubernie publikován až r. 1880 ve sborníku "Znaky gubernií a oblastí Ruské říše", vydaném ministerstvem vnitra (19). Vyobrazení lva ve štítě a umístění stuhu svazující zlaté dubové ratolesti, uvedená v knize P.P. von Vinklera (obr. 6) (20), se přitom odlišovala od podoby otištěné ve sborníku (obr. 7), které je třeba s ohledem na jeho oficiální charakter považovat za správné (21). Oddělení znaků také v srpnu 1859 vytvořilo návrhy znaků újezdních měst vladimírské gubernie s jejím znakem ve volné části štítu a novými honosnými kusy (městskými hradebními korunami a věnci zlatých klasů, převázaných červenou stuhou) (22). Oficiálně nebyly tyto znaky schváleny, ale ve smyslu carského dekretu z r. 1857 o používání znaků k výzdobě se široce používaly až do říjnové revoluce 1917.

Za sovětské moci však ani město Vladimír, ani Vladimírská oblast žádné znaky nebo vlajky neměly. V letech 1970-1980 se však prodávaly upomínkové odznaky s městskými znaky z r. 1781, neměly však žádný oficiální charakter, stejně jako vyobrazení stojícího lva, kterým zdobily své výklady obchody ve městě Vladimíru. Přitom lev používaný na odznáčcích či v reklamě byl zobrazován bez koruny a držel hůl bez kříže nahoře.

Obr. 8

Jako první se k přijetí znaku odhodlalo město Vladimír, jehož rada Městského sovětu lidových zástupců přijala 17.3.1992 nařízení č. 50/7 „O znaku města Vladimíru“, které zopakovalo identický popis znaku z r. 1781, aniž bylo přiloženo jeho vyobrazení, a tak byla znovu opomenuta barva lva. Toto nařízení se beze změn a doplňků stalo přílohou č. 1 Statutu města Vladimíru, schváleného usnesením č. 59 Městského sovětu lidových zástupců z 13.6.1996. V úředním textu statutu je pod popisem znaku uvedeno vyobrazení štítu znaku vladimírské gubernie z r. 1856 (obr. 5) (23). Téhož dne schválil sovět usnesení č. 58 „Nařízení o vlajce města

Vladimíru“, v jehož článku 1 se popisuje městská vlajka jako *obdélníkový list purpurové barvy o poměru stran 2:3 s jednostranným vyobrazením hlavního prvku znaku města Vladimír uprostřed – od žerdi obráceného lva stojícího na zadních tlapách, který má na hlavě železnou korunu a drží v přední pravé tlapě dlouhý stříbrný kříž; jeho šířka odpovídá 2/5 délky listu*. Na barevné příloze tohoto nařízení je však vyobrazena vlajka, na níž je lev přivracen k žerdi, jak je uvedeno na znaku z r. 1781 (**obr. 8**) (24). Nehledě na to, že v popisu vlajky chybí zmínka o barvě lva, je zajímavá skutečnost, že autoři vlajky se pozorně řídili podobou znaku a také si všimli neobyčejného šrafování, zastupujícího purpurovou barvu. Pokud je mi známo, vlajka Vladimíru je jedinou v Rusku, která ji má ve svém popisu. Je nutné také připomenout, že na hlavičkových papírech Administrace města Vladimíru a dalších městských formulářích se používá podoba znaku z r. 1781.

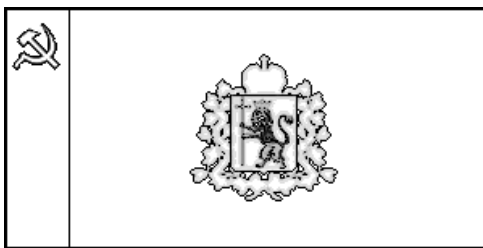
Po dvou letech od nařízení města Vladimíru schválilo dne 8.7.1994 i Zákodárné shromáždění Vladimírské oblasti svým usnesením č. 63 „Nařízení o znaku Vladimírské oblasti“ (příloha č. 1) a jeho vyobrazení (příloha č. 2). Článek 1 nařízení obsahuje jeho popis, analogický blazonu znaku gubernie z let 1856-1917 s tím, že *štíť je zavřena imperátorskou korunou a lemován zlatými dubovými listy, spojenými svatoondřejskou stuhou*. V příloze č. 2 nařízení je uvedena černo-bílá xeroxová kopie znaku vladimírské gubernie z r. 1880, jak ji známe ze sborníku znaků gubernií a oblastí ministerstva vnitra (25). Usnesení č. 63 nabylo platnosti již 9.8.1994, když bylo publikováno v místních novinách „Prizyv“ (26).

Dne 5.2.1999 podepsal nejvyšší představitel Administrace Vladimírské oblasti N. Vinogradov zákon č. 8-oz „O znaku Vladimírské oblasti“, který 20.1.1999 schválilo Zákodárné shromáždění oblasti. Popis znaku v čl. 1 zákona je totožný s jeho popisem v nařízení č. 63 a barevné vyobrazení, přiložené k tomuto zákonu, epakuje erb gubernie, jak je uveden v knize z r. 1880 (**obr. 9**). Zákon nabyl účinnosti po jeho úředním otiskání v oblastních novinách „Vladimírskije vedomosti“ z 12.2.1999.

Obr. 9

Usnesením č. 114 schválilo dne 28.4.1999 Zákodárné shromáždění oblasti zákon č. 22-oz „O vlajce Vladimírské oblasti“, který podepsal nejvyšší představitel správy oblasti N. Vinogradov 11.5.1999 a který nabyl účinnosti 14.5.1999, kdy byl publikován v oblastních novinách „Vladimírskije vedomosti“. V jeho článku 2 je následovně popsána oblastní vlajka: *vlajku Vladimírské oblasti tvoří obdélníkový list se světle modrým pruhem u žerdi přes celou šířku vlajky, jehož šířka odpovídá 1/8 délky vlajky. Poměr šířky vlajky k její délce je 1:2. Uprostřed horní části modrého pruhu jsou vyobrazeny zlatý srp a kladivo. Uprostřed červeného listu je zlaté vyobrazení znaku Vladimírské oblasti. Šířka vyobrazení znaku Vladimírské oblasti musí*

Obr. 10

odpovídat 1/3 délky listu. Na barevném provedení vlajky, přiloženém k zákonu, je na žluté siluetě znaku zobrazen hnědý lev (**obr. 10**) (27).

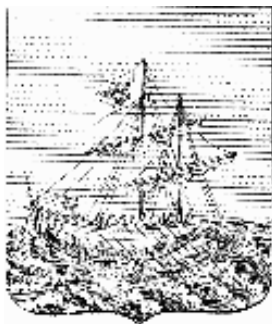
Svou kompozicí (červený list se světle modrým úzkým pruhem podél žerdi) opakuje vlajka Vladimírské oblasti staré ruské prapory a státní vlajku RSFSR z let 1954-1991. Na rozdíl od vlajky RSFSR jsou zkřížené symboly srp a kladivo umístěny na svislý modrý pruh a červená pěticípá hvězda se zlatým lemem chybí vůbec. Umístění znaku s imperátorskou korunou, pod níž korunovaný lev nese církevní symbol – kříž, na vlajku socialistického státu svědčí o vysokém stupni eklektismu současné ruské společnosti, nejjasněji se projevujícím právě v subjektech Ruské federace. Nelze se proto divit zprávě NTV z 2.10.2004, že Heraldická rada ruského prezidenta odmítla vlajku oblasti zanést do státního rejstříku a že oblastní prokurátor navrhl odstranit vytčené nedostatky z úředně používané symboliky.

Kostromská oblast

V 15.-16. století existovala zvláštní administrativní jednotka, tzv. Kostromská čtvrť, která zahrnovala rozlehlá území na sever od Moskvy, včetně Jaroslavi, Suzdal, Rostova a dalších měst. Roku 1719 se stala Kostroma střediskem kostromské provincie, jež patřila k moskevské gubernii.

Nehledě na významnou roli v dějinách Ruska (r. 1613 byl v Kostromě zvolen car Michail Fjodorovič, první z dynastie Romanovců) a na existenci bývalého kostromského knížectví nespadlo samo město Kostroma – na rozdíl od jiných velkých staroruských měst – do titulatury ruských velkoknížat a carů, a jeho emblémy se proto neobjevují ani v Tituláři z r. 1673, ani v erbovníku vojenských praporů z r. 1712 a ani v erbovníku praporů hraběte von Míniha z r. 1729.

Tyto okolnosti vedly k tomu, že právě Kostroma se stala prvním z měst Ruské říše, pro které byl poprvé heraldickou kancelář zpracován městský znak, který se tak stal vůbec prvním a nejstarším z úředně potvrzených městských erbů v Rusku, bereme-li v úvahu erb jako takový, nikoliv třeba znamení nebo pečeť použité na plukovním praporu.

Obr. 11

Zvláštním dekretem carevny Kateřiny II. byl udělen 24.10. (4.11.) 1767 městu Kostromě znak s popisem, že její císařské Veličenstvo, v tomto roce 1767, po čas své cesty z Tveru do Kazaně po řece Volze na zvlášť za tím účelem postavené galěře, navštívilo Kostromu. Na památku této cesty je vyobrazena v tomto erbu galéra pod imperátorskou standartou v modrém poli, plovoucí po řece na veslech, v přirozených barvách ve spodní části erbu vyobrazené (28). Galéra má svinuté plachty a svou příď míří (heraldicky) doleva (**obr. 11**) (29).

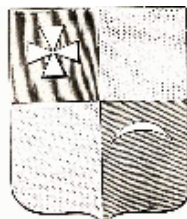
Obsah znaku připomíná cestu po Volze, kterou podnikla carevna Kateřina II. v r. 1767. Sama se plavila se na galěře „Tver“, zatímco její doprovod na galérách „Volga“, „Kostroma“, „Jaroslavl“, „Uglič“ a jiných. Dne 14.5.1767 přistála flotila v Kostromě, kde bylo Kateřině uspořádáno nádherné přijetí, doprovázené dělostřeleckými salvami, hlaholem zvonů a slavnostním osvětlením. O den později se konaly modlitby, které trvaly od časného rána do pozdní noci (30).

Dne 5.9.1778 bylo zřízeno kostromské místodržitelství (od r. 1796 gubernie), tvořené dvěma provinciemi – kostromskou a unženskou (nová provincie se střediskem v Makarjevu na Unže). Znaky jeho měst byly uděleny 29.5.(9.6.) 1779. V horní polovině znaků (s výjimkou znaků samotné Kostromy a měst Galič a Jurjevec, kterým je vytvořil již v letech 1722-1723 první ruský heraldik Francisco de Santi) byl na rozdíl od většiny městských znaků té doby umístěn nikoliv znak místodržitelství, ale jeho varianta: *na modrém poli zád' galéry se třemi lucernami a spuštěnými žebřítky* (obr. 12) (31). V té době platilo, že znak sídelního města místodržitelství (později gubernie) byl současně znakem místodržitelství (gubernie).

Obr. 12

Za vlády cara Pavla I. se objevil druhý erb kostromské gubernie, který byl 28.11.1834 potvrzen Mikulášem I. (32): štít čtvercový na červené, zlaté, zlaté a zelené pole se stříbrným volným tlapatým křížem ve prvém a stříbrným ležícím půlměsícem ve čtvrtém poli (obr. 13) (33).

Obr. 13

Kresbu kostromského znaku v letech 1856-1857 změnil Bernhard Koehne, když z něj odstranil vyobrazení tradiční ruské galéry a nahradil ji obrázkem vikingského korábu *drakkaru* s orlí hlavou a křídly na přídi, ačkoliv Vikingové se nikdy na Volhu nedostali. Nová podoba kostromského znaku byla schválena carem Alexandrem II. Osvoboditelem 5.(17).7.1878 jako znak kostromské gubernie s následujícím popisem: *na lazurovém* (tj. světle modrém) *štíť je na stříbrné vlně zlatý starý varjažský* (staří Rusové nazývali Vikingy Varjagy) *koráb s plachtou a orlí hlavou a křídly na přídi, se sedmi veslaři a vlajkou, na níž je imperátorský orel. Štít je završen imperátorskou korunou a lemován zlatými dubovými listy, svázanými svatoondřejskou stuhou* (obr. 14) (34).

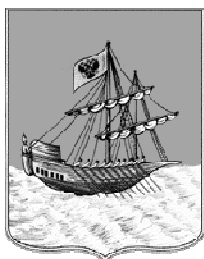
Obr. 14

Když byly v 70. a 80. letech minulého století zhotovovány různé suvenýry či zdobené výklady obchodů, neoficiálně se rozšířilo používání obrázku galéry na vodotisku (obr. 15) (35). K jeho úřednímu uznání došlo až 9.9.1992, kdy 12. zasedání kostromského Městského sovětu lidových zástupců schválilo usnesení „O znaku města Kostromy“, kterým byl beze změn znovu zaveden městský znak z r. 1767 s novým popisem: *erbovní štít má obdélníkový tvar se základnou představující 8/9 výšky, který uprostřed dolní části přechází v hrot směřující dolů, spodní rohy jsou zakulacené. Štít je přepůlený – horní 2/3 obsahují vyobrazení světle modrého nebe, dolní 1/3 (tmavě) modré řeky. Uprostřed štítu se nachází zlatá galéra, plující po řece s 10 veslaři a svinutými plachtami. Nad galérou vlaje imperátorská standarta* (obr. 16). K upřesnění popisu došlo usnesením č. 153 z 22.8.2002 „O znaku města Kostromy“, kterým městská дума ponechala

Obr. 15

v platnosti znak z r. 1767 a text upravila na ... štít, na jehož světle modrém poli je zlatožlutá galéra pod standartou s dvouhlavým orlem, plavící se po řece; v galéře je deset veslařů v bílém oděvu ... Příloha k usnesení obsahuje černo-bílé vyobrazení znaku z r. 1767 bez jakýchkoliv změn, přesně tak, jak je uvádí Sběrka zákonů Ruské říše (28).

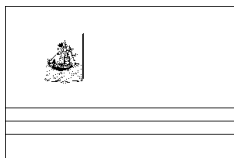

Obr. 16

Současně byla usnesením č. 154 „O vlajce města Kostromy“ poprvé v historii zavedena městská vlajka. Představuje ji obdélníkový list o poměru šířky k délce jako 2:3, sestávající ze čtyř vodorovných pruhů: shora světle modrý, zlatožlutý, bílý a tmavomodrý. Šířka světle modrého pruhu odpovídá 1/2 šířky vlajky, zlatožlutého - 1/8, bílého - 1/8 a tmavomodrého - 1/4 šířky vlajky. Rozmístění barevných pruhů odráží panorama starého ruského povolžského města: světle modrý pruh nebe, zlatožlutý kopule kostelů, bílý architekturu města, tmavomodrý řeku Volhu. Uprostřed vlajky je na obou stranách listu umístěno vyobrazení hlavního prvku znaku města – od žerdi odvrácená zlatožlutá galéra pod standartou s dvouhlavým orlem; v galéře je deset veslařů v bílém oděvu. Na oficiálním

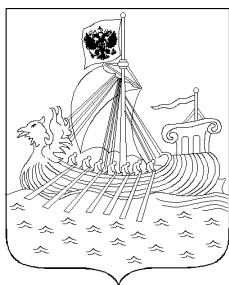
vyobrazení vlajky přiloženém k usnesení však obrázek galéry na listu chybí.

Avšak již za tři měsíce byly znak i vlajky změněny. Dne 28.11.2002 provedla městská дума svým usnesením č. 206 změny do popisu znaku takto: ... ve světle modrém poli pluje vlevo po světle modrých vlnách se stříbrnými hřebeny zlatá galéra se svinutými stříbrnými plachtami a desítkou zlatých veslařů; na stěžni je imperátorská standarda ... Na oficiálním barevném vyobrazení znaku v příloze usnesení je vidět, že štít má tenký zlatý lem.

Obr. 17

Téhož dne byla usnesením č. 207 změněna i vlajka, jejíž popis stanoví, že vlajkou města Kostromy je obdélníkový list o poměru stran 2:3, rozdělený vodorovně na 4 pruhy – světle modrý, žlutý, bílý a tmavomodrý, zabírající postupně 2/3, 1/12, 1/12 a 1/6 šířky listu; na horním pruhu je k žerdi posunutá od žerdi odvrácená žlutá galéra s bílými plachtami a imperátorskou standartou (obr. 17) (36). Na přiloženém barevném obrázku je vidět, že na list není umístěna pouze galéra, jak tomu bylo na vlajce z 22.8.2002, ale celý městský znak, který má bílý lem.

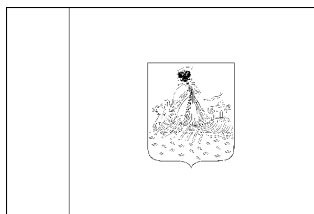
Obr. 18

Poté, co byl 11.12.1995 publikován v oblastních novinách „Kostromskoj kraj“ č. 235 (1044), vstoupil v účinnost zákon č. 18 „O znaku Kostromské oblasti“, schválený 23.11.1995 usnesením č. 175 kostromské oblastní dумы a podepsaný nejvyšším představitelem Administrace oblasti V.P. Arbuзовem 4.12.1995. V článku 1 obsahuje podrobný popis znaku, který tvoří štít, na kterém je v blankytném (tmavomodrém či světle modrém) poli na stříbrné vlnité patě štítu zlatý koráb, ozdobený na přídi orlí hlavou s červenýma očima a jazykem a křídly, se sedmi veslaři, s plamencem na zádi, plachtou a vlajkou, na níž se nachází ruský orl z doby Alexandra II. (černý dvouhlavý orl se zlatými zobáky a pařáty a červenými jazyky, korunovaný dvěma malými imperátorskými korunkami a

nahoře doprovázený ještě jednou velkou imperátorskou korunou s blankytnými stuhami, který drží v pařátech ruské žezlo a říšské jablko; na srdečním štítu je moskevský erb) (obr. 18) (37). Tento zákon pozbyl platnosti, když oblastní дума schválila 21.1.1999 nový zákon č. 41 „O znaku Kostromské oblasti“ a nejvyšší představitel administrativy V.A. Šeršunov jej podepsal 29.1.1999; v jeho třetím článku byl doslova zopakován text 1. článku oblastního zákona č. 18 z r. 1995 (38).

Po více než jednom roce, dne 9.11.2000, nabyl platnosti oblastní zákon č. 114-zKo „O státní symbolice Kostromské oblasti“, který 19.10.2000 svým usnesením č. 1046 schválila oblastní дума a 27.10.2000 podepsal nejvyšší představitel oblasti V.A. Šeršunov; toho dne jej totiž otiskly na 6. straně oblastní noviny „*Severnaja pravda*“ č. 216 (26528). Článek 3 takto popisuje oblastní vlajku: *Vlajkou*

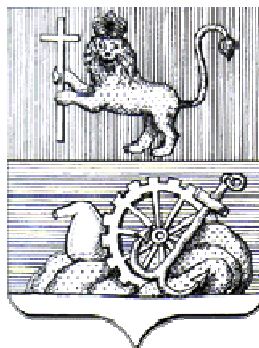
Kostromské oblasti je obdélníkový list červené barvy se světle modrým pruhem podél žerdi přes celou šířku vlajky, jehož šířka odpovídá 1/8 délky, s dvoustranným vyobrazením znaku Kostromské oblasti uprostřed. Poměr šířky vlajky k její délce je 2:3, výška znaku odpovídá 1/3 šířky listu vlajky (obr. 19). Článek 10 obsahuje popis znaku oblasti, doslova opakující text ze zákonů z let 1995 a 1999 (39).

Obr. 19

Ivanovská oblast

Dne 21.7.(2.8.) 1871 bylo sloučením vesnice Ivanovo a městyse Vozněsenkoje v šujském újezdu vladimírské gubernie zřízeno město Ivanovo-Vozněsensk. Z iniciativy jeho správy byl r. 1873 připraven návrh městského znaku; v jeho *dolní polovině symbolizovaly kolo mechaniku, křivule chemii, tj. průmysl, kotva a hromady zboží obchod, a v horní polovině se nacházel znak gubernie (obr. 20)* (40). Tento návrh poslal gubernátor vladimírské gubernie ke schválení oddělení znaků Heroldského departmentu vládního Senátu. Tam ale znak schválen nebyl, protože nerespektoval heraldická pravidla a zahrnoval nejen neheraldické prvky (kolo, křivuli apod.), ale i z hlediska kompozice opakoval již v 50. letech 19. století nepoužívané rozdělení štítu (vodorovně na dvě poloviny) s uvedením znaku gubernie v horní polovině. Stejně tak nebyl schválen návrh z r. 1891, v jehož štítu bylo umístěno vřeteno, balík potištěného kartounu, ozubená kola a další detaily textilní výroby.

Obr. 20

Když byla r 1918 vytvořena nová ivanovo-vozněsenská gubernie, prezidium výkonného výboru jejího Sovětu dělnických, rolnických a vojenských poslanců oznámilo 1.8.1918, že se bude konat soutěž na vytvoření znaku ivanovo-vozněsenské gubernie. Ivanovský umělec I.N. Něfědov předložil v jejím rámci své návrhy městského znaku Ivanovo-Vozněsenska i znaku ivanovo-vozněsenské gubernie. Ústředním motivem obou návrhů byla mladá žena sedící na zeleném kopci – přadlena předoucí len. Na podkladu

zeleného kopce bylo vyobrazeno ozubené kolo v barvě lila, jemuž byl vepsán červený trojúhelník se sluncem vycházejícím nad pšeničným polem uprostřed. V návrhu znaku města byla žena vyobrazena na pozadí kouřících továrních komínů a budov. Na návrhu znaku gubernie byl štít ovinut věncem zlatých pšeničných klasů, propletených červenou stuhou. Avšak začínající občanská válka a zesílení komunistické diktatury neumožnily skončit práce na přijetí znaku města ani gubernie (41).

Obr. 21

nebylo přiloženo vyobrazení znaku (43). Znak sám však byl v Rusku dobře znám a objevoval se i na odznáčcích a pohlednicích. Nej kvalitnější kresbu znaku nese pohlednice

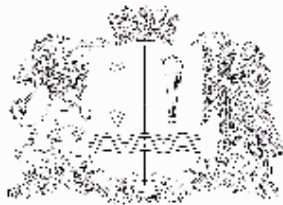

Obr. 22

pro *cartem maximum* (mezinárodní filatelistický termín označující pohlednici, jejíž obrázek je totožný s obrázkem na nalepené poštovní známce) vydaná 19.9.1977 Moskevskou tiskárnou „Goznak“ pro úpravu těchto zvláštních pohlednic k sérii poštovních známek SSSR „Turistika po Zlatém prstenci“. Na pravé polovině modrého štítu byla umístěna zlatá pochodně s červeným plamenem, na levé polovině modrého štítu pak zlatý tkalcovský člunek s černým vlákem na pozadí osmi úzkých svislých stříbrných proužků, symbolizujících tkalcovskou osnovu. V dolní části štítu je umístěn úzký stříbrný vlnitý pruh představující řeku Talku (**obr. 21**) (44). Tento znak byl změněn 22.5.1996, když ivanovská městská дума svým usnesením č. 33-1 „O schválení městského znaku Ivanova“ přijala novou podobu znaku, vzešlou ze soutěže z října 1992. Jejím autorem je vedoucí správy architektury a urbanistiky administrace města arch. V.V. Almajev. K usnesení přiložené „Nařízení o městském znaku Ivanova“ obsahuje v článku 1.2 tento popis znaku: *V blankytně modrém (tmavomodrém, světle modrém) poli mladá žena ve stříbrné blůze se zlatým límcem a červeném sarafánu, ozdobeném svrchu zlatem, s červenou tradiční pokrývkou hlavy zdobenou zlatem a stříbrným šátkem na hlavě, sedící a hledící vpravo, zpoza jejích kolen vyniká za ní stojící zlatá předlice kolovratu se stříbrnou koudelí, kterou drží pravou rukou, zatímco levou rukou roztáčí kolo zlatého kolovratu před ní stojícího* (**obr. 22**) (45).

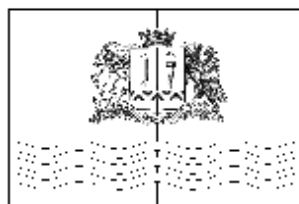
V současné době se za součinnosti Ruského střediska vexilologie a heraldiky pracuje na návrhu městské vlajky Ivanova (46).

Poté, co byl 16.2.1998 publikován ve „Sbírce právních předpisů Ivanovské oblasti“ č. 3 (93), nabyt účinnosti zákon oblasti č. 46-oz „O znaku Ivanovské oblasti“, schválený 25.12.1997 Zákonomárným shromážděním oblasti a podepsaný 31.12.1997 nejvyšším představitelem Administrace oblasti V. Tichomirovem. Ve svém článku 1 stanoví, že *znakem Ivanovské oblasti je červeno-modře polcený štít, v jehož dolní části jsou tři stříbrné úzké zvlněné proužky. Na pravém červeném poli je zlatý tkalcovský člunek se stříbrnou dřeví, na levém blankytně modrém stříbrná pochodeň. Na štítu je položena železná koruna. Štítonoši jsou zprava zlatý lev a zleva zlatý orel. Podloží znaku tvoří vínek ze zelených stébel a listů s blankytně modrými kvítky lnu a tobolkami bavlníku, zavinitých do červeno-modré stuhu se stříbrným proužkem (obr. 23).*

Obr. 23

Vlajku oblasti zavedl zákon č. 18-oz „O vlajce Ivanovské oblasti“, přijatý 3.3.1998 Zákonomárným shromážděním a podepsaný V. Tichomirovem dne 19.3.1998. Účinnost nabyt 15.4.1998, kdy byl publikován ve „Sbírce právních předpisů Ivanovské oblasti“ č. 7 (97). Druhý článek tohoto zákona popisuje oblastní vlajku jako *obdélníkový list, svísele rozdělený na dvě stejná pole, levé červené a pravé blankytně modré, protnutá zespoda třemi úzkými stříbrnými stuhami. Ve středu líčové strany listu je nad stříbrné stuhu umístěn znak Ivanovské oblasti. Základní barvy vlajky oblasti opakují barvy a kov polí štítu jejího znaku. Poměr šířky vlajky k její délce je 2:3 (obr. 24).*

Obr. 24

Autory znaku a vlajky jsou profesor Ivanovské státní univerzity Arkadij Andrianovič Kornikov, zástupce ředitele Státního archivu Ivanovské oblasti Vjačeslav Pavlovič Terentjev a umělci Sergej Alexandrovič Prikazčikov a Andrej Ivanovič Žestarev (47). Barvy červená a modrá použité na znaku i vlajce odpovídají barvám štítů znaků Vladimírské (červená) a Kostromské (blankytně modrá) oblasti, z jejichž součástí byla v r. 1918 zřízena ivanovo-vozněsenská gubernie, jejímž následníkem je dnešní Ivanovská oblast. Pochodeň a člunek byly převzaty z městského znaku Ivanova z let 1970-1996 a v dnešním oblastním znaku představují vědu, vzdělání a úsilí o pokrok (stříbrná pochodeň), jakož i rozvinutou textilní výrobu, existující zde již od 17. století (člunek). Tři úzké zvlněné proužky stříbrné barvy symbolizují velkou ruskou řeku Volhu a plátno, vyráběné v textilních podnicích oblasti. Železná koruna byla převzata ze znaku vladimírské gubernie a její podoba odpovídá té, jakou měl lev z Tituláře z r. 1672. Štítonoši jsou lev a orel, kteří rovněž pocházejí ze znaků vladimírské a kostromské gubernie. Ve znaku té první je lev jeho hlavní figurou, zatímco ve znaku té druhé je příď lodi v podobě orlí hlavy a křídel. Věncem ze lnu a bavlny připomíná základní suroviny, zpracovávané ivanovskými textilními závody.

Znak Ivanovské oblasti byl v červnu 1998 zanesen do Státního heraldického registru Ruské federace po číslem 286 (48).

Jaroslavská oblast

Nehledě na svou starobylost, nemělo až do 17. století město Jaroslavl svůj znak či znamení. Pouze na pečetí cara Ivana IV. Hrozného z 80. let 16. století bylo vedle opisu „Jaroslavská pečeť“ vyobrazení ryby (49). Někteří badatelé to vysvětlují tím, že Jaroslavské knížectví bylo v lenním vztahu k ruským velkoknížatům a carům, jiní se domnívají, že historie Ruska v letech 1560-1580 byla úmyslně falzifikována a že tam, kde se v letopisech zmiňují do r. 1569 události z Velkého Novgorodu, má být správně Jaroslavl (50).

Obr. 25

Veliký, aby v budově jaroslavské správy „byly pečete s jaroslavským znakem“. Obrázek znaku města opakoval emblém Jaroslavského knížectví z Tituláře – medvěd s halapartnou na rameni (53).

Poté, co byla r. 1711 zřízena v Sankt-Petěrburgské gubernii jaroslavská provincie a vedle ní později i provincie rostovská a ugličská, začaly se r. 1712 v moskevské Zbrojnici zhotovovat nové plukovní prapory s erbovními znameními těch provincií a měst, jejichž jméno pluky nesly; mezi nimi to byly i prapory se znameními Jaroslavlí a Rostova. Znaky Jaroslavského a Rostovského knížectví se objevily i mezi prvními ruskými znaky zhotovenými podle pravidel heraldiky, které v červnu 1723 navrhl Francisco de Santi na základě Tituláře z r. 1672 (54). Jaroslavský znak (medvěd s halapartnou) se v úpravě de Santiho objevil i na žlutých praporech jaroslavských pěších pluků, které získaly podle carského nařízení o nových praporech pro pěší a dragounské pluky z 16.2.1727 (55). V Erbovníku praporů hraběte von Minicha z let 1728-1729 s erbovními znameními vyskytujícími se na

Obr. 26

plukovních praporech bylo znamení pluků jaroslavské provincie popsáno takto: *stojící černý medvěd, který drží tlapou přes rameno červený čekán, na žlutém poli* (56).

Když Jaroslavl navštívila r 1777 carevna Kateřina II. Veliká, bylo z jaroslavské, rostovské a ugličské provincie vytvořeno místodržitelství (jako vůbec první v Rusku), změněné r. 1796 na jaroslavskou gubernii. Kateřina II. rovněž 20.6.(17.)1778 udělila jaroslavskému místodržitelství a jeho městům vlastní znaky. Vytvořil je zástupce vrchního herolda kolegiální rada I.I. von Enden, který polovině jaroslavských měst navrhl zcela abstraktní zeleno-stříbrné geometrické figury, bez jakéhokoliv významu. Poprvé v praxi ruské tvorby znaků byl na každém znaku újezdního města umístěn i hlavní prvek místodržitelského znaku – medvěd se sekyrou. Stal se samozřejmě i znakem samotného města Jaroslavl, jaroslavského újezdu a celého místodržitelství, kterým byl *ve stříbrném štítu stojící medvěd, který drží tlapou zlatou sekeru se zlatou rukojetí* (obr. 26) (57).

V 50. letech 19. století byla v oddělení znaků Heroldského departmentu přepracována podoba znaku Jaroslavského knížectví v souvislosti se zhotovením velkého státního znaku Ruské říše, který byl schválen carem Alexandrem II. Osoboditelem 8.(20.)12.1856 a následně jím potvrzen dne 11.(23.)4.1857 (58). Z něj byl odvozen znak jaroslavské gubernie, který byl poprvé publikován v publikaci ministerstva vnitra „Znaky gubernií a oblastí Ruské říše“ r. 1880. V této podobě byl popsán a vyobrazen v knize P.P. von Vinklera: *Na stříbrném poli je černý medvěd jdoucí po zadních tlapách; hlava hledí přímo, v levé tlapě drží zlatou sekeru na zlatém topůrku. Štít je završen imperátorskou korunou a lemován zlatými dubovými listy, spojenými svatoondřejskou stuhou* (obr. 27) (59). Na znaku z r. 1778 je stojící medvěd vyobrazen z profilu s pravou tlapou nataženou vpřed, zatímco na variantě z r. 1856 je vyobrazen jako kráčející a z *en face* s pravou vyzdvíženou tlapou.

Vzhledem k tomu, že jaroslavský znak je prost jakýchkoliv náboženských a monarchistických prvků, objevovaly se často jeho kresby v šedesátých až devadesátých letech minulého století při výzdobě výloh, na odznáčích a suvenýrech, vyráběných v této době v Jaroslavl. Oficiálně ale nebyl samozřejmě znak v letech sovětské moci ani schválen, ani používán.

Obr. 27

Obr. 28

Obr. 29

přední tlapa je nadzdvížena nad levou. Heraldický štít je završen Monomachovou čapkou (obr. 29). V bodě 2 „Nařízení o znaku města Jaroslavl“ je uvedeno, že se dovoluje reprodukovat městský znak Jaroslavl ve zjednodušené podobě – bez Monomachovy čapky a ve zvláštních případech i v podobě základního prvku znaku – medvěda se sekerou.

Obr. 30

přední tlapa je nadzdvížena nad levou. Úřední, slavnostní varianta: heraldický štít je završen Monomachovou čapkou (obr. 30) (61).

Obr. 31

Čl.2 Znak Jaroslavské oblasti tvoří černý stojící medvěd na zlatém štítu, který drží levou tlapou na levém rameni stříbrnou sekeru s červeným topůrkem. Štít je završen pokrývkou hlavy jaroslavských knížat (obr. 31).

Rada Městského sovětu lidových zástupců schválila svým usnesením č. 22 z 20.1.1993 „O znaku města Jaroslavl“ příslušné nařízení, vyobrazení i následující popis znaku Jaroslavl: *Ve středu heraldického stříbrného štítu je hnědý medvěd, jdoucí po zadních tlapách vlevo a držící v levé přední tlapě zlatou sekeru na rukojeti téže barvy, hlava je ve směru pohybu s 3/4 otočením (en face). Slavnostní úprava – dubovými větévkami, ovinutými barevnou stuhou v barvách ruské státní vlajky (obr. 28) (60). Dne 23.8.1995 však municipalita města Jaroslavl svým usnesením č. 35 „O znaku města Jaroslavl“ zrušila usnesení rady z r. 1993 a přijala nové nařízení, kresbu a popis městského znaku. Ten nyní podle přílohy č.2 k usnesení stanoví, že ve stříbrném poli heraldického štítu se nachází stojící a vpravo hledící černý medvěd, držící na levém rameni levou přední tlapou zlatou sekeru, obrácenou čepelí vzhůru; pravá*

Municipalita města Jaroslavl schválila 22.5.1996 usnesením č. 24 „O vlajce města Jaroslavl“ i tento symbol města a prováděcí nařízení k němu. V čl. 1 nařízení je městská vlajka popsána takto: *Vlajku města Jaroslavl tvoří obdélníkový list o poměru šířky k délce 2:3. Barva listu je modrá s oboustranným vyobrazením městského znaku Jaroslavl uprostřed – ve stříbrném štítě stojící a vpravo hledící černý medvěd, držící na levém rameni levou přední tlapou zlatou sekeru, obrácenou čepelí vzhůru; pravá*

Nařízením gubernátora č. 689 z 31.10.1997 byla vyhlášena první soutěž na nejlepší návrh znaku a vlajky oblasti, zatímco nařízením č. 458 z 15.7.1998 bylo její konání obnoveno, protože návrh zákona „O státních symbolech Jaroslavské oblasti“ stanovil podmínky této soutěže. Svým dopisem č. A23-2-7 z 24.1.2001 doporučil tajemník heraldické rady prezidenta Ruské federace A.G. Cvetkov, aby byl při tvorbě oblastní vlajky použit motiv medvěda na žlutém listě.

Poté, co byl 13.3.2001 úředně zveřejněn ve „Gubernskije věsti“ č. 19 (62), nabyl účinnosti oblastní zákon č. 17-z „O znaku a vlajce Jaroslavské oblasti“ schválený Státní dumou oblasti 27.2.2001 a podepsaný gubernátorem A.I. Lisicyem 7.3.2001. Popis znaku a vlajky je zahrnut do hlavy 1 v tomto znění:

Čl.3 Vlajku Jaroslavské oblasti tvoří obdélníkový list žluté barvy o poměru šířky k délce 2:3. V jeho středu je černý stojící medvěd, který drží levou tlapou na levém rameni stříbrnou sekeru s červeným topůrkem (obr. 32) (63).

Protože zákon byl publikován bez obrazových příloh, byly kresby znaku a vlajky zpracované výtvarníkem N.V. Koškinem schváleny heraldickou radou gubernátora 25.6.2001 (64).

Obr. 32

Literatura a poznámky:

- (1) Osobní sbírku letopisů 16. století vytvořili v letech 1547-1570 vychovatelé a poručníci Ivana IV. Hrozného (1530-1584), tvoří ji 10 dílů a obsahuje 9000 listů s 16 000 barevných miniatur. Sběrka dosud nebyla vydána knižně a její rukopis je uložen v Ruském státním archivu starých dokumentů, řada ilustrací však byla zveřejněna v různých ruských a sovětských publikacích.
- (2) Sovětskaja Istoričeskaja Enciklopedija, díl 8, Moskva 1965, sloupec 746.
- (3) Zákonem RSFSR z 2.6.1954 byl uvedený výnos potvrzen a změněn popis vlajky v článku 149 Ústavy RSFSR. Nařízení o státní vlajce RSFSR bylo potvrzeno 23.12.1955 výnosem prezidia NS RSFSR. (Sběrka zákonů RSFSR a výnosů prezidia NS RSFSR z let 1946-1956, Moskva 1956, s. 37, 40 a 96.)
- (4) Byl uveřejněn pouze v černobílé variantě pod názvem „Portrety, gerby i pečati Boľšoj gosudarstvennoj knigi 1672 goda“, Sankt-Petěrburg 1903. Dosud nebyl vydán znovu.
- (5) Soboleva, N.A., Rossijskaja gorodskaja i oblastnaja geraldika XVIII-XIX věkov, Moskva 1981, s. 49.
- (6) Soboleva, N.A., op.cit., s. 248.
- (7) Dračuk, V.S., Rasskazyvajet geraldika, Moskva 1977, s. 68-71, obrázek na s. 220.
- (8) Nikolajev, N.G., Istoričeskij očerk o regalijach i znakach otličija russkoj armii, Sankt-Petěrburg 1899, s. 122 citovaný v knize Soboleva, op. cit., s. 28.
- (9) Soboleva, op. cit., s. 30-31.
- (10) Lakijer, A.B., Russkaja geraldika, Sankt-Petěrburg 1855 /reprint: Moskva 1990/, s. 155, obrázek na tabuli č. XVIII.
- (11) Artamonov, V.A., Soboleva, N.A., Simvoly Rossii, Moskva 1993, s. 48.
- (12) Soboleva, op. cit., s. 48-49.
- (13) Lakijer, op.cit., s. 184.
- (14) Sobolěva, op. cit., s. 67.
- (15) Vinkler, P.P. von, Gerby gorodov, gubernij, oblastěj i posadov Rossijskoj Imperii, vněšennye v Polnoje Sobranije zakonov Rossijskoj Imperii s 1649 po 1900 god, Sankt-Petěrburg 1900 /reprint: Moskva 1990/, s. 33.
- (16) Soboleva, op. cit., s. 176, fotografie – Vsěmirnaja istorija, díl 3, Moskva 1957, s. 470.
- (17) Pastor, V.E., K istorii sozdanija Boľšogo gosudarstvennogo gerba Rossijskoj Imperii, časopis *Gerbovėd* č. 54 (4'2001), Moskva 2001, s. 90.

- (18) Petrov, P.N., Istorija rodov ruskogo dvorjanstva, Sankt-Petěrburg 1886 /reprint: Moskva 1991/, díl 1, s. 240.
- (19) Pastor, op. cit., s. 85-86.
- (20) Vinkler, op. cit., s. 178.
- (21) Kopii vyobrazení erbu z knihy ministerstva vnitra „Gerby gubernij i oblastěj Rossijskoj Imperii“ poskytnul autorovi V.A. Lomancov z Orenburgu.
- (22) Bogatov, K.M., Projekty gerbov gorodov Rossijskoj Imperii, v časopise *Gerbověď* č. 46 (8'2000), s. 130-169, barevné ilustrace na s. 23 barevné vložky.
- (23) Xerokopii autentických textů usnesení a nařízení o znaku s citací ze statutu města zaslala autorovi předsedkyně vladimírského Městského sovětu lidových zástupců M. Malachovová ve svém dopise čj. S/1-337 z 28.6.2000.
- (24) Xerokopii autentického textu nařízení o vlajce a její barevné vyobrazení zaslal autorovi G.I. Děnisov, pověřený zastupováním nejvyššího představitele města – vedoucího aparátu Administrace města, ve svém dopise čj. 1-08/3702 z 29.11.2002.
- (25) Xerokopii autentických textů usnesení, nařízení o znaku a jeho černobílého vyobrazení zaslal autorovi předseda Zákonodárného shromáždění Vladimírské oblasti N. Vinogradov ve svém dopise čj. 03-13/996 z 28.10.1996.
- (26) Informace o úředním zveřejnění poskytl autorovi předseda Zákonodárného shromáždění Vladimírské oblasti V. Kotov ve svém dopise čj. 01-06/789 z 30.6.2000.
- (27) Xerokopii autentických textů zákonů o znaku a vlajce s jejich barevným vyobrazením poskytl autorovi náčelník Správy organizace a státní služby Administrace Vladimírské oblasti V. Smirnov ve svém dopise čj. 07/02-03 z 26.1.2000. Informaci o oficiálním publikování zákonů s jejich kopiemi zaslal autorovi předseda Zákonodárného shromáždění V. Kotov v příloze svého dopisu čj. 01-06/789 z 30.6.2000.
- (28) Polnoje Sobranije Zakonov Rossijskoj Imperii (PPZS) č. XVIII, s. 12992.
- (29) Vinkler, op. cit., s. 74.
- (30) Stránka V. Lomancova <http://www.heraldicum.narod.ru/russia/subjects/kostroma.htm>.
- (31) Vinkler, op. cit., s. 174.
- (32) PPZS-3, díl 9, č. 7586.
- (33) Vinkler, op. cit.
- (34) Tamtéž.
- (35) Archiv Alojze Lukši z Rigy v Lotyšsku.
- (36) Kopii autentických usnesení, včetně černobílých i barevných vyobrazení znaků a vlajek poskytnul autorovi první zástupce nejvyššího představitele Administrace města Kostromy M.A. Smirnov ve svých dopisech čj. 2263/02-10 z 15.12.2002 a čj. 1/-2-10 ze 4.1.2003.
- (37) Text zákona a nařízení byl uveřejněn ve Věstníku Kostromské oblastní dумы, zvláštní číslo: zákonodárná úprava státní činnosti v Kostromské oblasti, Kostroma, duben 1996, s. 40-43. Daný věstník s černobílou xerokopií znaku a informacemi o úředním zveřejnění autorovi zaslal vedoucí správy Kostromské oblastní dумы S.A. Vlasov svým dopisem čj. 767 z 1.11.1996.
- (38) Kopii autentického textu zákona s barevným i černobílým vyobrazením oblastního znaku zaslala autorovi zástupkyně nejvyššího představitele

- Administrace oblasti G. I. Nikolajevová svým dopisem čj. 2460-300 z 22.6.2000.
- (39) Xerokopii autentických textů usnesení a zákona s barevným vyobrazením vlajky a znaku oblasti autoru poskytla vedoucí sekretariátu nejvyššího představitele Administrace oblasti G.A. Korotajevová svým dopisem čj. 325/8 ze 6.3.2002.
- (40) Vyobrazení znaku převzato z webové stránky Ilji Morozova „*Gerby gorodov Rossiji*“ <http://www.heraldica.hobby.ru>.
- (41) Kornikov, A.A., Gerb Ivanovskoj oblasti: istorija sozdanija i simbolika, v časopise *Gerbovėd* č. 54 (4' 2001), Moskva 2001, s. 44.
- (42) Státní archiv Ivanovské oblasti, fond R-31, spis 17, věc 432, listy 45 a 46.
- (43) Archivní informace Státního archivu Ivanovské oblasti z 26.11.2002 č. 438-14.
- (44) Pohlednice pro *cartemaximum* z filatelistické sbírky autora.
- (45) Kopii autentického textu usnesení s barevným vyobrazením znaku poskytl autorovi předseda ivanovské městské dumy V. Kulikov svým dopisem čj. 213-1 z 12.7.2000.
- (46) Dopis náměstka nejvyššího představitele města a vedoucího aparátu administrace A.Ju. Batova čj. 2-22-5290 z 20.11.2002.
- (47) Xerokopii autentických textů zákonů zaslala autorovi místopředscekně Zákonodárného shromáždění I.V. Šutovová v dopise čj. 779-1-6 z 28.3.2000. Informace o úředním zveřejnění zákonů a údaje o autorech návrhů znaku a vlajky oblasti poskytl předseda Zákonodárného shromáždění V.G. Nikologorskij ve svém dopise čj. 779-1-6 z 30.6.2000.
- (48) Kornikov, op. cit., s. 51.
- (49) Soboleva, op. cit., s. 200, vyobrazení na s. 226.
- (50) Nosovskij, G.V., Fomenko, A.T., Rus i Rim: pravi'no li my ponimajem istoriju Jevropy i Azii?, sv. 2, Moskva 1997, s. 233-234.
- (51) Enciklopedičeskij Slovar' Brokgauza i Effona, díl 81, sloupec 475, Sankt-Petěrburg 1891 /reprint: Moskva 1997/.
- (52) Titulář z r. 1672 byl vydán s černobílými ilustracemi jako „Portrety, gerby i pečati Bol'šoj gosudarstvennoj knigi 1672 goda“, Sankt-Petěrburg 1903. Vyobrazení znaku bylo převzato z knihy Artamonov, V.A., Soboleva, N.A., Simvolj Rossii, Moskva 1993, s. 69.
- (53) Soboleva, op. cit., s. 28.
- (54) Tamtéž, s. 51.
- (55) „Istoriko-pravovoje obosnovanije oficialnych simbolov Jaroslavskoj oblasti, Analytické středisko Administrace Jaroslavské oblasti, Jaroslavl 2001, s. 4, webová stránka http://www.adm.yar.ru/a_center/heraldika/istor.htm.
- (56) Lakijer, op. cit., s.185.
- (57) Vinkler, op. cit., s. 174; xerokopii původního vyobrazení znaku z PPZS poskytl speciálně pro tuto publikaci K.M. Bogatov z Kišiněva, Moldavsko.
- (58) Pastor, op. cit., s. 90.
- (59) Vinkler, op. cit., s. 194.
- (60) Xerokopii autentických textů usnesení, popisu a nařízení s černobílým vyobrazením znaku poskytla autorovi zástupcekně vedoucího aparátu radnice města Jaroslavl I.V. Šitakovová v dopise čj. 9/14-2276 z 3.12.2002.

- (61) Xerokopii autentických textů usnesení o znaku a vlajce, jejich popisů a nařízeních s barevnou látkovou stolní vlaječkou a černobílým vyobrazením znaku poskytl autorovi I.V. Šitaková v dopise čj. 9/14-2211 z 19.4.2002.
- (62) Informaci o úředním zveřejnění autorovi laskavě poskytl vedoucí analytického střediska Administrace Jaroslavské oblasti Ju.N. Gromov v dopise čj. 72 z 28.2.2002.
- (63) Autorizovaný text zákona a barevná vyobrazení znaku a vlajky oblasti byly převzaty z webové stránky analytického střediska Administrace Jaroslavské oblasti http://www.adm.yar.ru/a_center.
- (64) Historiko-pravovoje obosnovanije oficialnych simvolov Jaroslavskoj oblasti, s. 5.

(Z ruštiny přeložil J. Martykán)

In this continuation of M.V. Revnitsev's series, the history of the symbols of four further regions is presented. The central Russian region of Vladimir was the real core of the mediaeval Russian state, the seat of which was moved from Kiev to Moscow. Its arms (Fig 9) refer to the historic arms of Prince Vladimir the Great - a crowned lion guardant sinister with open jaws, holding a long cross in its forepaws (Fig 3). Although the colour of the shield was originally specified as purple, as is still reflected in the municipal flag of the town of Vladimir, the regional flag follows the design of the former RSFSR's state flag, a red field with a vertical light blue stripe at the hoist (Fig 10). The hammer and sickle symbol was moved to the upper part of the blue stripe. This display of the arms, with an Imperial crown and a crowned lion holding an ecclesiastical symbol (the cross) on the field of the socialist state's flag evinces the high degree of eclecticism found in contemporary Russian society.

Tsarina Catherine II granted the arms of the town of Kostroma in 1767 (Fig 11). After some alterations, they were adopted also as regional arms in 1995 (Fig 18). They refer to the tsarina's journey down the Volga from Tver to Kazan and her visit to Kostroma. The regional flag (Fig 19) also recalls the symbols of socialist Russia (1954-1991), colours which are deeply rooted in Russian ornaments and folklore.

Created in 1997, the newest coat of arms belongs to the Ivanovo Region (Fig 23). It has elements of the arms of Vladimir (red field and lion) and Kostroma (blue field and eagle), as the original Ivanovo governorate was established in 1918, and included parts formerly under those two governorates. The torch and shuttle were derived from the Ivanovo municipal arms 1970-1996 (Fig 21). The basic colours of the Ivanovo regional flag (Fig 24) repeat those of the arms.

The old arms of the town of Yaroslavl (Fig 25) refer to the well-known "Tale on the Foundation of the Town of Yaroslavl" from the 17th century, and the popular legend of the great ruler of Kiev, Prince Yaroslav the Wise (978-1054). While travelling through the Rostov region between 1025 and 1036, the prince fell behind his retainers and stopped on the right bank of the Volga. Suddenly he was attacked by a she-bear in the close wooded gorge, but with his axe he killed it. Since 1672 this emblem, a bear turned "en face" and holding a halberd in its right forepaw, was used as the coat of arms by the Prince of Yaroslavl. After many modifications over time, these arms were adopted as the regional symbol in 2001 (Fig 31). The Yaroslavl regional flag is a heraldic banner of these arms (Fig 32).

ZPRÁVA Z 33. VÝROČNÍ ČLENSKÉ SCHŮZE VEXILOLOGICKÉHO KLUBU

Výroční členská schůze Vexilologického klubu, v pořadí již 33., která se uskutečnila dne 11. září 2004, měla téměř přesně po čtyřech letech opětovně netradiční místo setkání – sešla se v Šafránkové pavilonu Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni, a to v rámci 3. českého národního vexilologického kongresu. V přednáškovém sále, který byl slavnostně vyzdoben vlajkami nejen 3. českého národního vexilologického kongresu a VK, ale i vlajkami téměř všech zúčastněných vexilologických společností a městskými či osobními vlajkami zastupujícími jednotlivé zúčastněné vexilology, se shromáždilo celkem 18 členů VK, z toho 7 členů výboru VK. Vesměs se jednalo zároveň o účastníky 3. ČNVK. Kromě členů VK z ČR a zástupce kolektivního člena VK – firmy Libea, spol. s r.o., z Liberce, se VČS zúčastnili i dva členové klubu z Německa a jeden ze Slovenska.

Jednání zahájil místopředseda VK Jaroslav Martykán, který pozdravil všechny přítomné a tlumočil pozdrav emeritního předsedy VK Ludvíka Muchy a omluvu neúčasti dvou členů (Zbyšek Svoboda a Jindřich Žofka). Vzápětí vyzval VČS, aby zvolila kromě návrhové i volební komisi. Členové obou komisí byli následně jednomyslně schváleni. Volební komise převzala zprávu výboru VK pro volební komisi (návrh volebního řádu). Poté jednatel VK Josef Hubka přednesl zprávu o činnosti klubu v roce 2003. Na úvod v ní bylo konstatováno, že klub se opětovně v polovině letošního roku přestěhoval z klubovny v Táboritské ulici č. 22 do nových prostor v Blahoslavově ulici č. 2 a že nové prostory můžeme zase využívat díky trvale dobrým vztahům s Klubem přátel Žižkova, který je jejich nájemcem. Dále bylo zmíněno, že uplynulý rok byl především ve znamení příprav 3. ČNVK v Plzni a výstavy vexilologické literatury v prostorách SVK Plzeň, a byl oceněn podíl Karla Černého, Aleše Brožka a Petra Exnera na jejich přípravě. Zmíněna byla i publikační činnost klubu – čtyři čísla zpravodaje *Vexilogie* č. 127-130, rejstřík čísel 101-125, speciální číslo *Vexilokontaktu* „Turkish Flag Finals“, zahájení příprav na vydání zvláštního čísla *Vexilogie* věnovaného symbolům Evropské unie při příležitosti vstupu ČR do EU a zejména spolupráce tří členů výboru VK (Petr Exner, Pavel Fojtík a Zbyšek Svoboda) se společností Libea, spol. s r.o., z Liberce na přípravě odborné publikace „Vlajky, prapory a jejich používání“. Vyzdvížená byla též jak aktivita v odborné a konzultantské činnosti členů VK mimo rámec VK (Ludvík Mucha, Petr Exner, Pavel Fojtík, Jaroslav Martykán, Pavel Palát a Zbyšek Svoboda), tak i samostatná publikační činnost členů VK (Aleš Brožek, Petr Exner, Pavel Fojtík a Vladimír Liščák). V této souvislosti byla zmíněna i skutečnost, že v závěru roku 2003 využili naši členové Podvýboru pro heraldiku a vexilogii Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR možnosti vyjádřit se odborně k tzv. malé novele zákona o krajích a v této souvislosti navrhli, aby ve stávajících zákonech o krajích, obcích a o hlavním městě Praze byl nevhodný pojem „prapor“ nahrazen správným výrazem „vlajka“, a návrh (předkládaný prostřednictvím předsedkyně podvýboru) byl schválen bez dalších připomínek jak Poslaneckou sněmovnou, tak Senátem, následně podepsán prezidentem republiky a publikován dne 28. dubna 2004 jako č. 219 v částce 72 Sbírky zákonů ČR, čímž vstoupil v platnost.

Výroční zpráva zmínila i činnost našich členů (Aleš Brožek a Jiří Tenora) v zahraničí. Aleš Brožek zastupoval VK ve dnech 28. července až 1. srpna 2003 na XX. mezinárodním vexilologickém kongresu ve Stockholmu a na 18. zasedání VS FIAV a Jiří

Tenora vystupoval jménem VK na 12. setkání německých vexilologů ve dnech 11.-12.10.2003 v Kasselu.

V závěru zprávy bylo konstatováno, že počet členů VK od minulého VČS poklesl o 8 členů a že k 31.12.2003 měl VK celkem 102 členů z ČR, 10 členů ze SR a 17 členů z ostatní ciziny, tj. celkem 129 členů (fyzických osob), a kromě toho 3 kolektivní členy. Zpráva dále zmínila skutečnost, že dne 5.10. 2003 se Ludvík Mucha vzdal funkce předsedy VK. Výbor VK mu v této souvislosti děkuje za jeho třicetiletou práci ve VK, jehož je jedním ze zakladatelů, a oceňuje jeho zásluhy o rozvoj československé a české vexilologie a o její dobré jméno u nás i ve světě. Zároveň bylo v této souvislosti sděleno, že výbor proto doporučuje letošní VČS, aby zakladateli a čestnému předsedovi VK při příležitosti konání 3. českého národního vexilologického kongresu přiznala nejvyšší stupeň ocenění – čestné členství VK.

Po zprávě o činnosti následovala zpráva o hospodaření VK v r. 2003 a návrh rozpočtu na r. 2004, které přednesl hospodář VK P. Fojtík. Revizní zprávu přednesl revizor VK K. Černý. Revizor ve svém vystoupení doporučil hospodaření výboru v r. 2003 schválit, vytkl však skutečnost, že v pokladní knize nejsou uvedeny součty výdajů a příjmů, ale pouze celkový zůstatek.

V návaznosti na zprávu hospodáře pak byla zahájena diskuse projednáním způsobu, jak ocenit velkorysost dlouholetého mecenáše VK pana Josefa Dvořáka, který za poslední 4 roky věnoval VK přes 16 000,- Kč. Účastníci se dohodli, že panu Dvořákovi bude projevena vděčnost vhodnou formou na VČS v r. 2005. Roman Klimeš se dále v diskusi ohradil proti redakčnímu zásahu do svého příspěvku ve Vexilologii, což bylo výkonným redaktorem na místě přítomným i autorovi vysvětleno. Jan Vereščík ze společnosti Libea, spol. s r.o., navrhl VČS pokračování spolupráce, která se osvědčila při přípravě publikace „Vlajky, prapory a jejich používání“, a to na úseku prohloubení vzájemné podpory prezentace VK, jeho činnosti i vexilologie obecně na veřejnosti. Navrhl mimo jiné vydání vlajkové tabule VK za materiální podpory i ekonomického využití jeho firmou a vzájemné propojení internetových Českých vexilologických stránek s firemními stránkami formou odkazů. Konkrétní kroky navrhl projednat na výjezdním zasedání nového výboru VK do Liberce.

Následovaly volby výboru VK pro nové funkční období, které byly poprvé provedeny přímým a tajným hlasováním. Po doplnění lístků jmény nových tří kandidátů (Petr Holas, Roman Klimeš, Peter Strašifák) byly lístky rozdány všem přítomným, kteří byli poučeni o platné úpravě kandidátky. VČS pak 17 platnými hlasy zvolila nový výbor. Aklamací byl jednomyslně zvolen za nového revizora VK Ladislav Hnát. Vzhledem k tomu, že VČS byl v rámci programu 3. ČNVK vyhrazen pouze omezený časový prostor, který byl po volbách již téměř vyčerpán, byla odborná část schůze přesunuta na následující den do programu 3. ČNVK. V té již tradičně vystoupil Josef Hubka na téma „Vexilologické novinky ve státní symbolice za r. 2002 – 2004“.

Výroční členská schůze závěrem jednomyslně schválila toto usnesení:

- 1) Výroční členská schůze schvaluje
 - a) zprávu o činnosti VK v roce 2003,
 - b) zprávu o hospodaření VK v roce 2003,
 - c) návrh rozpočtu VK na rok 2004 předložený hospodářem VK.

- 2) Výroční členská schůze zvolila výbor Vexilologického klubu na období 2004 až 2008 v tomto složení: Aleš Brožek, Jiří Eichler, Petr Exner, Pavel Fojtík, Josef Hubka, Jaroslav Martykán, Ludvík Mucha, Zbyšek Svoboda a Jiří Tenora.
- 3) Výroční členská schůze zvolila revizorem Vexilologického klubu na období 2004 až 2008 Ladislava Hnáta.
- 4) Výroční členská schůze rozhodla udělit čestné členství VK Ludvíku Muchovi za zásluhy o českou a československou vexilologii a o Vexilologický klub.
- 5) Výroční členská schůze uložila nově zvolenému výboru VK
 - a) pokračovat ve vydávání zpravodaje *Vexilologie* s tím, že v roce 2004 bude vydáno minimálně pět čísel tohoto zpravodaje, včetně mimořádného čísla ke vstupu České republiky do Evropské unie,
 - b) připravit vydání Sborníku příspěvků z 3. českého národního vexilologického kongresu,
 - c) ve spolupráci se společností Libea, spol. s r.o., zlepšit propagaci VK mezi veřejností,
 - d) vést účetnictví VK v souladu se zjištěními revizora, mimo jiné uvádět v pokladní knize nejen celkový zůstatek, ale též součet výdajů a příjmů.

Předsedající Jaroslav Martykán poté VČS ukončil. Poděkoval účastníkům za účast i za trpělivost při čekání na výsledky voleb a vyzval je k účasti na dalším programu 3. ČNVK.

Poté, co na své ustavující schůzi, zahájené 11.9.2004, zvolil výbor novým předsedou klubu Jaroslava Martykána, byly na jejím pokračování 2.10.2004 další funkce ve výboru rozděleny takto: místopředseda a hospodář – Pavel Fojtík, jednatel – Jiří Eichler, tajemník pro kongresovou činnost – Petr Exner, výkonný redaktor *Vexilologie* – Aleš Brožek, předseda redakční rady – Ludvík Mucha, knihovník – Josef Hubka, členové – Zbyšek Svoboda a Jiří Tenora.

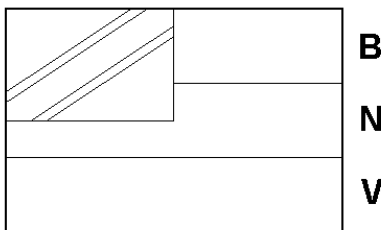
Josef Hubka

NOVÉ VLAJKY

ZANZIBAR

Dohady o tom, zda se Zanzibar vrátí po 40 letech k oficiálnímu používání vlastní vlajky, vzaly za své. Tyto úvahy zmítaly vexilologickou komunitou od 2.4.2004, kdy ministr Salum Juma Osman řekl parlamentu, že nastal čas k využití ústavního práva země podle ústavy z r. 1985 na vyjádření její identity. V pondělí 11.10.2004 schválila zanzibarská Poslanecká sněmovna jednomyslně novou státní vlajku země. Tím padly i dosud

V Y N Y B-

rozšířené informace o jakési regionální vlajce po spojení Zanzibaru s Tanganikou v r. 1964. I když byl podle smlouvy o spojení Zanzibaru a Tanganiky zachován autonomní statut ostrova s vlastními orgány (Tanganika něco podobného nemá), Zanzibar dosud používal jako jedinou oficiální vlajku vlajku Tanzanie. Základem nové vlajky se stala původní státní vlajka Zanzibarské lidové republiky z r. 1964, z níž byl vypuštěn úzký bílý proužek při žerdi. Jde tedy o tři vodorovné pruhy – modrý, černý a zelený. Odvozena byla ze symbolu Afro-širážské strany, která 12.1.1964 svrhla sultánský režim a vedla ostrov ke spojení s Tanganikou 27.4.1964. Její barvy symbolizovaly moře (modrá), africké obyvatelstvo (černá) a zemi (zelená). Do kantonu nové zanzibarské vlajky je vložena státní vlajka Tanzanie, vyjadřující postavení ostrova v rámci soustátí. Vláda totiž zásadně odmítá interpretaci přijetí vlastní vlajky jako kroku ve směru k nezávislosti a současně předpokládá, že vlajka nebude vztyčována na mezinárodních fórech (např. OSN či Africké unie).

Zdroje:

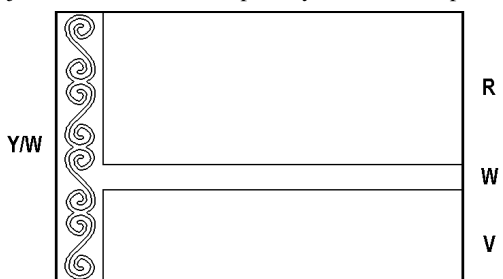
<http://news.bbc.co.uk/go/pr/fr/-/1/hi/world/africa/3735896.stm>

obrázek Ž. Heimera z 21.9.2004 na FOTW <http://flagspot.net/flags/tz-zan.html>

-jm-

ČEČENSKO

Ačkoliv příslušný zákon o státní vlajce nabyl účinnosti teprve 27.5.2004 (viz *Vexilologie* č. 134, s. 2552), dekret úřadujícího prezidenta Sergeje B. Abramova č. 125 „O státní vlajce a znaku Čečenské republiky“ z 22.6.2004 poněkud modifikoval podobu měsíc staré

státní vlajky. Podle Nařízení o státní vlajce Čečenské republiky, které tvoří přílohu č. 1 výše uvedeného dekretu, tvoří státní vlajku Čečenské republiky obdélníkový list sestávající ze tří vodorovných pruhů, horního zeleného – 65 cm, prostředního bílého – 10 cm a spodního červeného – 35

cm a z bílého svislého s čečenským lidovým ornamentem při žerdi – 15 cm; obrysy ornamentu jsou vyšity zlatou nití. Poměr šířky vlajky k její délce je 2:3. Barevné vyobrazení státní vlajky Čečenské republiky je uvedeno v příloze tohoto Nařízení. Státní rada, která do zvolení parlamentu vykonává funkci nejvyššího zákonodárneho orgánu země, svým usnesením č. 027-GS z 1.7.2004 schválila prezidentský dekret o státní vlajce a znaku, který tím nabyl účinnosti. První exempláře státní vlajky byly slavnostně předány úřadujícímu prezidentovi, předsedovi Státní rady a dalším funkcionářům čečenské administrativy 18.8.2004.

(<http://www.chechen.izbirkom.ru/WAY/930161/sx/art/930593/cp/1/br/929799>,

<http://chechnya.gov.ru/bulletins/news/1899.html> z 18.8.2004)

-jm-

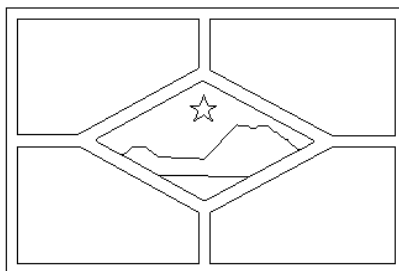
SINT EUSTATIUS

Po ostrovech Bonaire v r. 1981 (viz *Vexilologie* č. 51, s. 1082), Curaçao v r. 1984 (viz *Vexilologie* č. 57, s. 1172), Saba a Sint Maarten v r. 1985 (viz *Vexilologie* č. 64, s. 1276) se s téměř dvacetiletým odstupem k vlastním symbolům dostala i poslední samosprávná oblast nizozemského autonomního území Nizozemské Antily. Při příležitosti tzv. *Statia Day*, Dnu sv. Eustacha, patrona ostrova, vstoupila dne 16. listopadu 2004 v platnost zákonná opatření místní Ostrovní rady o znaku, vlajce a hymně ostrova. Zatímco znak byl neoficiálně používán již od r. 2002, i když nezískal souhlas nizozemského heraldického institutu Hoge Raad van Adel, který však není v Nizozemských Antílách vyžadován, jako svou vlajku dosud Sint Eustatius vyvěšoval pouze vlajku antilskou. Štít znaku, který vybral zvláštní výbor z 50 návrhů a jehož autorem je Walter Hellebrand, je polcen na pravou červenou a levou bílou polovinu, mezi něž je zespoda vsunuta bílá pata. Zlatá skála nad deseti zvlněnými a střídavě modrými a bílými pruhy připomíná minulost ostrova a jeho bývalý název „Golden Rock“ z dob, kdy byl střediskem karibského obchodu. Oranžová pevnost nad tyrkysovým mořem v levé

polovině znaku představuje pevnost „Fort Oranje“, odkud právě 16.11.1776 zazněly poprvé dělové salvy na počest americké vlajce, jež *de facto* znamenaly první uznání nového státu – USA. Američané totiž tehdy vedli svou válku za nezávislost na Velké Británii a loď *Andrew Doria* byla prvním plavidlem, které vplulo do cizího přístavu pod novou americkou vlajkou. A právě za tento projev sympatií nepřátelské moci Angličané ostrovany tvrdě potrestali a ukončili období rozkvětu jejich ostrova. Oranžská pevnost je nejstarší budovou na ostrově, sídlila v ní odbojná nizozemská správa ostrovů a ve znaku symbolizuje přítomnost ostrova. Budoucnost ostrova je spojována s rozvíjejícím se turistickým ruchem a vyjádřena modrou rybou se zlatými šupinami a tyrkysovou hlavou a hřbetní ploutví – žralokem křídlatým. Ryba má současně připomínat přírodní bohatství a ekologické dědictví ostrova. Štít je ovinut šňůrou modrých korálek, které jsou historickou zvláštností ostrova, a podložen dvěma oranžovými stvoly cukrové třtiny na připomínku dřívějších plantáží.

Hradební koruna o čtyřech věžích a celkem 16 stínkách připomíná celkem 16 historických pevností, které kdy na ostrově stály. Pod znakem je na dvakrát přeložené stříbrné stuze černý nápis

Y,V/WIR/B

SUPERBA ET CONFIDENS (Hrdý a sebejistý). Procedura přijetí vlajky byla také zahájena v r. 2000, ukončena však byla až v červenci 2004, kdy příslušné rozhodnutí přijala Ostrovní rada (*Eilandraad*). Vlajku, jejíž autorkou je Zuvena Suares a kterou vybral výbor z 85 návrhů zaslaných do veřejné soutěže, tvoří modrý list s červeným lemem a červeným středovým křížem. Uprostřed je červeně lemovaný bílý kosočtverec dlouhý 2/3 délky a vysoký 1/2 šířky listu se zelenou siluetou ostrova nad mořem pod žlutou pěticípou hvězdou. Šířka lemů a ramen kříže je 1/20 šířky listu. Poměr šířky k délce je 2:3. Siluete ostrova dominuje vyhaslý vulkán The Quill, žlutá hvězda pak patrně symbolizuje tak jako na vlajkách ostatních ostrovů Nizozemských Antil samotný ostrov. Protože nizozemští politici uvažují o přiznání větší míry autonomie (obdobné té, co má Aruba) všem 5 ostrovům Nizozemských Antil a počítají se zrušením tohoto mezičlánku jejich přidružení k Nizozemsku, lze očekávat, že statut symbolů všech ostrovních oblastí bude časem povýšen.

Zdroje:

Eigen vlag en wapen St. Eustatius, Amigoe z 15.10.2004, publikováno na místní webové stránce http://www.amigoe.com/artman/publish/article_9653.shtml

Eigen volkslied, vlag en wapenschild op Statia Day, Amigoe z 16.11.2004, publikováno na místní webové stránce http://www.amigoe.com/artman/publish/article_10119.shtml

Plechtige ceremonie Statia Day, Amigoe ze 17.11.2004, publikováno na místní webové stránce http://www.amigoe.com/artman/publish/article_10139.shtml

Caribbean Civic Heraldry – Sint Eustatius, International Civic Heraldry, publikováno na webové stránce Ralfa Harteminka <http://www.ngw.nl/car/steustat.htm>.

Za překlad nizozemských textů a další informace děkujeme panu Wesselu Kuiperovi z Maarssenu.

peX, -jm-

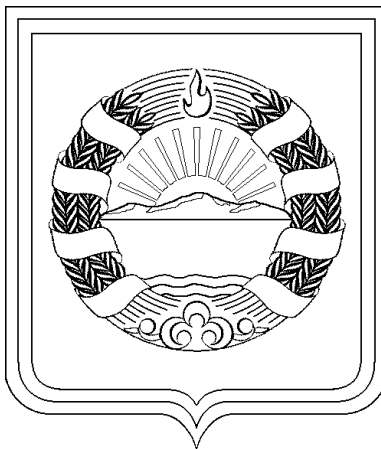
NOVÉ ZNAKY

AGINSKÝ BURJATSKÝ AUTONOMNÍ OKRUH

Znak Aginského burjatského AO, o kterém jsme psali ve *Vexilologii* č. 120, s. 2245, byl změněn zákonem autonomního okruhu č. 329-ZAO „O provedení změn a doplňků do Zákona autonomního okruhu „O znaku a vlajce Aginského burjatského autonomního okruhu“, který 17.4.2003 schválila svým usnesením č. 64 Aginsko-burjatská okruhává дума a který dne 22.4.2003 podepsal nejvyšší představitel Administrativy Aginského burjatského AO B. Žamsujev.

Podle něj bylo změněno vyobrazení okruhového znaku a jeho popis uvedený v daném zákoně takto: *1.1. Znak Aginského burjatského autonomního okruhu tvoří čtvercový heraldický štít v tmavočervené barvě odstínu „bordó“ se zaoblenými spodními rohy a zaostřený do špičky, orámovaný žlutým proužkem. Uprostřed štítu je kruh, v jehož spodní části se nalézá zoomorfni lidový ornament žluté barvy „chamar ugalsa“ symbolizující domestikovaná zvířata: koně, velký rohatý skot, velblouda, ovci a kozu, která představují*

tradiční oddanost původního lidu chovu zvířat. Napravo a nalevo od ornamentu jsou umístěny zlaté klasy pšenice, čtyřikrát z každé strany (připomínající osm rodů aginských Burjatů) ovinuté tradiční bílou stuhou – lidovým „chadakem“, symbolem pohostinnosti, čistoty úmyslů burjatského lidu, přátelských a srdečných vztahů a vážnosti prokazované všem ostatním národům. V horní části kruhu je umístěn symbol – „gal-gulamta“ – věčný oheň, ohniště, zdroj života, světla a blahobytu lidu. Souběžně s vertikální osou kruhu se pod zlatými paprsky vycházejícího slunce rozkládají hory Alchanaj, Cháan Úula, Sógto Úula a Báataraj oboo, jež jsou posvátné pro místní národy. Pod horami se souběžně s horizontální osou nachází zelený pruh a zvlněné modré a bílé proužky představující jak otevřené stepi (luhy, pastviště a obdělávané pole), tak řeky, jezera a minerální prameny (aršany).

Dne 20.4.2004 podepsal nejvyšší představitel Administrativy Aginského burjatského AO B. Žamsujev zákon autonomního okruhu č. 418-ZAO „O znaku a vlajce Aginského burjatského autonomního okruhu“, schválený usnesením č. 64 Aginskoburjatské okruhové dумы 14.4.2004. Podle tohoto zákona byl popis znaku upraven tak, že slova „zelený pruh a zvlněné modré a bílé proužky“ byla nahrazena slovy „zelený, zvlněný modrý a bílý pruh“.

M.V. Revnivceev

Informace a vyobrazení znaku poskytla autorovi článku tisková služba Aginskoburjatské okruhové dумы e-mailovou zprávou ze 14.9.2004.

(Z ruštiny přeložil J. Martykán)

RŮZNÉ

PATNÁCTILETÝ PADESÁTNÍK

Ano, Pavla Fojtíka mám rád. Z mnoha důvodů. Hlavně ale pro jeho věčně klukovskou zvědavou duši, s níž se vydává za stále novými a novými poznatky. I na poli vexilologie. Byl to on, kdo mi pootevřel dvířka do „čtvrtého světa“ – do dimenze různých recesistických projektů, pofidérních soukromých států i feudálních rarit, kterými je stále ještě pokryta naše evropská vlast. A zatímco já ho již třicet let marně a naivně „uháním“ o článek o vlajkách těchto kvazistátů, Pavel to třicet let klidně slibuje, ale přesto nic nenapíše. Snad jakoby s básníkem věděl, že s jeho uskutečněním svůj sen „zabije“. A tak si dál téměř každou dovolenou v cizině navštívuje a fotografuje ty svoje kuriozity a dál sní sny patnáctiletého kluka o dobývání neznámých končin. Nevěřím, že se mi ho někdy

podání přimět k tomu, aby o vlajkách „čtvrtého světa“ napsal do *Vexilologie*. Což mě mrzí. Co by mě ale mrzelo ještě více, by bylo, kdyby se tak mělo stát za cenu jeho definitivní dospělosti. Protože tomu patnáctiletému klukovi, který se 18. prosince 2004 dožívá padesátky, to jsem koneckonců schopen odpustit. Prostě, Pavla mám rád

-jm-

Autor hlavního článku:

Michail Vladimirovič Revnivcev (revnivitsevmv@engelsmo.san.ru), 413116 g. Engels-16, a/ja 90, Saratovskaja oblast', Rusko

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) – the journal of the Vexillological Club, CZ-130 00 Prague 3, Pod lipami 58, The Czech Republic. Editor-in-chief Aleš Brožek. Editorial Board A. Brožek, J. Eichler, P. Exner, P. Fojtík, J. Hubka, J. Martykán, L. Mucha (chairman), Z. Svoboda and J. Tenora. Artwork Petr Exner. English translations Jaroslav Martykán and Michael Faul.

December 2004

No. 135

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) - zpravodaj Vexilologického klubu, 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, mgr. J. Eichler, ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc. dr. L. Mucha, CSc. (předseda), dr. Z. Svoboda a ing. J. Tenora. Výtvarně spolupracoval ing. P. Exner. Anglické překlady ing. Jaroslav Martykán a Michael Faul.

Prosinec 2004

č. 135